

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
“УКРАЇНСЬКА АКАДЕМІЯ БАНКІВСЬКОЇ СПРАВИ
НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ”

ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Збірник наукових праць

Заснований у 1999 р.

Випуск 41

СУМИ
ДВНЗ “УАБС НБУ”
2015

УДК 336.71(477)

Засновник і видавець
Державний вищий навчальний заклад
“Українська академія банківської справи Національного банку України”.
Свідоцтво про держреєстрацію КВ № 20631-10431 ПР від 15.01.2014

Рекомендовано до друку вченою радою ДВНЗ “Українська академія
банківської справи Національного банку України”,
протокол № 8 від 27.03.2015

Редакційна колегія збірника:

І. І. Д'яконова, д-р екон. наук, проф.
(головний редактор);
Т. Г. Савченко, д-р екон. наук, доц.
(заступник головного редактора);
І. О. Школьник, д-р екон. наук, проф.;
С. В. Леонов, д-р екон. наук, проф.;
О. В. Козьменко, д-р екон. наук, проф.;
Т. А. Васильєва, д-р екон. наук, проф.;
Ф. О. Журавка, д-р екон. наук, проф.;
М. І. Макаренко, д-р екон. наук, проф.;
Є. О. Балацький, д-р екон. наук, доц.;
Ю. С. Конопліна, канд. екон. наук, доц.;
О. Л. Пластун, канд. екон. наук, доц.;
В. Ю. Дудченко, канд. екон. наук, доц.
(відповідальний секретар)

До збірника увійшли статті, що висвітлюють питання розвитку вітчизняної банківської системи. Окремі праці присвячені методологічним, організаційним і нормативно-правовим аспектам функціонування національної банківської системи на сучасному етапі.

Збірник розрахований на фахівців і науковців банківської та фінансової систем, керівників і спеціалістів підприємств усіх форм власності, аспірантів і студентів навчальних закладів.

УДК 336.71(477)

Адреса редакції:
ДВНЗ “Українська академія банківської справи Національного банку України”,
вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40000, Україна,
тел.: 0(542) 66-50-89, факс: 0(542) 66-51-14,
e-mail: ppbs@uabs.edu.ua

© ДВНЗ “Українська академія банківської справи
Національного банку України”, 2015

ЗМІСТ

Козьменко С. М., Корнєєв М. В., Македон В. В. ВАРІАЦІЇ УТВОРЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СИНЕРГІЇ ПРИ ІНТЕГРАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ	5
Грабчук О. М. СТРАХУВАННЯ ТУРИЗМУ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ПРАВОВІДНОСИН	15
Д'яконова І. І., Мірошниченко Г. О., Мордань Є. Ю. ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ БАНКІВСЬКОЇ КРИЗИ.....	25
Рекуненко І. І. СТРАТЕГІЯ НАРОЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ	36
Фролов С. М., Оголь Д. О. НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ПІДХІД ДО ОЦІНЮВАННЯ СТІЙКОСТІ ЕКОНОМІЧНОГО ЗРОСТАННЯ УКРАЇНИ.....	48
Башлай С. В., Шумкова О. В. ДОСЛІДЖЕННЯ МЕТОДОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ОЦІНКИ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ	59
Borodin M. Yu. IMPACT OF THE EXTERNAL FACTORS UPON THE INVESTMENT ACTIVITY OF THE OIL AND GAS INDUSTRY ENTERPRISES.....	74
Діденко О. М., Афанасьєва О. Б. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ІНТЕРЕСІВ ДЕРЖАВИ ПРИ РЕГУЛЮВАННІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВ З РОЗГАЛУЖЕНОЮ ФІЛІАЛЬНОЮ МЕРЕЖЕЮ	81
Жежерун Ю. В., Вядрова Н. Г. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ БАНКУ	90
Іваній К. О. ФОРМУВАННЯ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОГО ПІДХОДУ ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПІВ КОРПОРАТИВНОГО УПРАВЛІННЯ, ЯКІ ВПЛИВАЮТЬ НА УПРАВЛІННЯ КАПІТАЛОМ БАНКУ	101
Konoplina Yu. THE STRUCTURAL ELEMENTS OF STATE SOCIAL INSURANCE SYSTEM IN UKRAINE	114
Кремень В. М., Косенко В. І. ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ МАКРОПРУДЕНЦІЙНОГО ФІНАНСОВОГО НАГЛЯДУ.....	121
Кубах Т. Г. ТЕОРЕТИЧНА ТА ПРАКТИЧНА СКЛАДОВА БЕЗПЕКИ В ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ	136
Перхун Л. П., Сасва К. В. СИСТЕМНО-ДИНАМІЧНЕ МОДЕЛЮВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ПІДПРИЄМСТВА	150

УДК 336.71-044.372

І. І. Д'яконова, д-р екон. наук, проф.,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”,
вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40000, Україна,
e-mail: dyakonova@uabs.edu.ua;

Г. О. Мірошніченко, асистент,
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”,
вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40000, Україна,
e-mail: G.O.Miroshnichenko@uabs.edu.ua;

Є. Ю. Мордань, аспірант
ДВНЗ “Українська академія банківської справи НБУ”,
вул. Петропавлівська, 57, м. Суми, 40000, Україна,
e-mail: evgenia.mordan@gmail.com

ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ІНДИКАТОРІВ БАНКІВСЬКОЇ КРИЗИ

У статті подана методика побудови моделі визначення кризи банківської системи на основі індикативних показників з урахуванням внутрішніх і зовнішніх стосовно банківської системи факторів впливу. З метою перевірки адекватності розробленої моделі здійснено розрахунок індикатора банківської кризи в Україні за 2005–2013 рр. на щоквартальній основі, який ідентифікував періоди кризи банківської системи України.

Ключові слова: банківська система, криза, регулювання, індикатор банківської кризи.

JEL Codes: G01, G21.

Постановка проблеми. З метою реалізації ефективних заходів щодо забезпечення стабільності банківської системи країни, підтримки довіри до даних фінансових установ Національний банк України повинен використовувати систему індикаторів, які однозначно можуть засвідчити настання кризового стану. Наразі НБУ ввів у практику “Методичні рекомендації щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України” (Постанова Правління Національного банку України від 06.08.2009 № 460 [3]), а також “Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України” (Постанова Правління Національного банку України від 02.08.2004 № 361 [2]).

Обидва документи стосуються роботи з конкретними банками, а не з банківською системою в цілому. Очевидно, що проблеми окремих фінансових установ можуть бути викликані внутрішніми чинниками, які містяться поза межами дієвого контролю з боку регулятора, а

нестабільність роботи окремої установи не обов'язково викликає проблеми у всій банківській системі. Локальний характер негативних явищ у цьому випадку може стати тригером негативних змін для всієї системи, але подібна ситуація можлива, скоріше, щодо установ, які відносяться до I чи II групи банків.

Тому в цілому слід говорити про відсутність критичного впливу на банківську систему. Інша ситуація може формуватися під впливом різноманітних факторів зовнішнього характеру, які відіграють непомітну роль, але накопичений ефект поступово призводить до виникнення суттєвих проблем.

Саме на визначенні цього моменту, коли можна говорити про кризу банківської системи, і повинна сконцентруватися робота регулятора. Адже за умов, коли окремий банк виглядає цілком стабільно, уся система може мати ознаки такої, що перебуває у кризовому стані. У такому разі робота з окремими банками буде неефективною і НБУ має вживати заходів впливу комплексного та системного характеру, які спроможні привести до бажаних позитивних змін.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На сьогодні існує велика кількість методик, які дозволяють визначити ознаки банківської кризи. Свої рекомендації сформуваали експерти МВФ, Світового банку, вітчизняні та зарубіжні економісти, Національний банк України, який застосовує методи стрес-тестування банківських установ. Дослідженням зазначеної проблематики займалися такі вітчизняні та зарубіжні науковці як І. І. Д'яконова [1], Г. Т. Карчева, В. І. Козлов, Л. М. Перехрест, В. Вовк, Б. Айхенгрін (Barry Eichengreen, 1998) [6], А. Деміргук-Кунт (Demirguc-Kunt Asli, 1997) та Е. Детрагіаче (Detragiache Enrica, 1997) [5], Г. Камінські (Kaminsky Graciela, 1998), С. Лізондо (Saul Lizondo, 1998), К. Райнхарт (Reinhart Carmen, 1998) [8], Дж. Капріо (Caprio Gerard, 1996) та Д. Клінггебіл (Klingebiel Daniela, 1996) [4], Дж. Пазарбашіоглу (Ceyla Pazarbasioglu, 1999) та Д. Харді (Hardy Daniel, 1999) [7], Е. Роуз (Andrew K. Rose, 1998) [6].

У дослідженні Міжнародного валютного фонду [9] для ідентифікації валютної кризи побудовано індекс, що дорівнює середньозваженому значенню темпів приросту обмінного курсу та золотовалютних резервів. Банківська криза визначена як ситуація примусового закриття та злиття банків або поглинання фінансових інститутів державою на фоні масового відтоку депозитів населення. Дослідження, як і в попередній роботі, проводилося для країн, що розвиваються, за період 1975–1997 років. При цьому було з'ясовано, що валютна та банківська кризи супроводжують одна одну. Результатом роботи став висновок про те, що криза супроводжується підвищенням інфляції, обмінного

курсу, зниженням експорту, збільшенням темпів зростання грошової маси та розширенням обсягів внутрішнього кредиту.

У роботі К. Райнхарт і Г. Камінські вивчаються валютні і банківські кризи індустриальних країн у період 1970–1995 рр. з використанням тих самих індикаторів, що й у роботі МВФ. Виявлені ті ж причини настання кризи: відтік депозитів, злиття та поглинання банківських установ державним сектором. При цьому вчені дійшли висновку, що банківська криза передує валютній [8].

Невирішені раніше частини проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових публікацій, присвячених дослідженню банківських криз, виявлена відсутність єдиного методичного підходу до їх визначення та формування системи індикаторів, що засвідчують факт настання кризи в банківській системі. З огляду на це постає необхідність у розробці методики оцінки стану банківської системи, що класифікувався б як кризовий, на основі широкого набору індикаторів, які оцінюють вразливість банківської системи в цілому, а не окремого банку.

Метою статті є розробка моделі визначення кризи банківської системи на основі індикативних показників з урахуванням внутрішніх і зовнішніх стосовно банківської системи факторів впливу та проведення ідентифікації періодів кризи банківської системи України.

Виклад основного матеріалу. Розглядаючи індикатори банківської кризи, слід розрізняти їх принципову специфіку. Існують індикатори, що оцінюють вразливість банківської системи в цілому, і є індикатори, які виявляють проблеми окремих банківських установ. Роль останніх, на нашу думку, хоча і є важливою, але поступається за пріоритетністю стабільності банківської системи в цілому. Однак при оцінці окремих фінансових установ враховуються ризики, які виникають у їх діяльності: кредитний і валютний ризик, ризик ліквідності, операційний і репутаційний ризики. При стрес-тестуванні депозитних корпорацій за мету ставиться виявлення потенційних змін у капіталі та нормативних показниках діяльності за умови одночасного погіршення якості кредитного портфеля та відтоку депозитів.

Індикатори, які необхідно аналізувати для оцінки кризи банківської системи в цілому, значно ширші. Як правило, їх поділяють на окремі групи, такі як макроекономічні показники (ВВП, інфляція), монетарні показники (грошова база, золотовалютні резерви), показники окремих ринків (ціна на нерухомість, фондовий індекс), показники зовнішнього сектору (експорт, імпорт), агреговані показники банківської системи (відсоткові ставки за депозитами, кредитами, питома вага проблемних кредитів). Своєчасне реагування на кризові явища в банківській системі сприяє належній фінансово-економічній безпеці країни.

У нашому дослідженні будемо дотримуватися підходу, згідно з яким усі показники розподіляються за такими групами: макросередовище, монетарні показники, зовнішній сектор і показники банківської системи (табл. 1).

Таблиця 1 – Групування показників, які використовуються для ідентифікації банківської кризи

Група показників	Показники
Макросередовище	Зміна реального ВВП; індекс споживчих цін; рівень безробіття; зміна наявного доходу; зміна обсягу інвестицій у основний капітал; відношення споживчих витрат до наявного доходу
Монетарні показники	Відношення грошового агрегату M2 до загального обсягу золотовалютних резервів країни; середньозважена ставка рефінансування за всіма інструментами; темпи приросту золотовалютних резервів; індекс доларизації
Зовнішній сектор	Валовий зовнішній борг до ВВП; темпи приросту експорту; темпи приросту імпорту
Банківська система	Темпи приросту депозитів; співвідношення ліквідних активів до сукупних активів; співвідношення зобов'язань в іноземній валюті до сукупних зобов'язань; рентабельність капіталу; темпи приросту активів; відношення кредитів до депозитів; індикатор перегрівання кредитного ринку

Кожна з груп показників містить різну їх кількість. Показники макросередовища (загальна кількість – 6 шт.) важливі з точки зору їх вирішального впливу на активність усіх економічних суб'єктів. Банківські установи самі залежать від таких показників, так само як і їх наявні та потенційні клієнти. Саме тому їх відібрано майже в такій кількості, як і показників роботи банківської системи.

Монетарні показники впливають на обсяг грошового попиту і пропозиції на ринку, у тому числі враховуючи зміни, пов'язані з процесом курсоутворення. Зміна співвідношення національної валюти до іноземної є критичною для економіки країни, тому більшість з індикаторів беруть до уваги цей факт.

Зовнішній сектор є менш важливою групою показників, однак для нашого дослідження необхідно врахувати факт розширення зовнішніх запозичень, у яких, у тому числі, беруть участь банківські установи, а також зміни в показниках експортно-імпортних операцій, що визначає роботу багатьох суб'єктів господарювання.

Показників, які характеризують роботу банківської системи, обрано більше за всіх інших, що й зрозуміло – саме вони мають бути ключовими в процесі ідентифікації кризи. На нашу думку, кожен з обраних індикаторів забезпечує ефективну реакцію на потенційні проблеми в роботі банків.

Темп приросту депозитів свідчатиме про відтік грошових коштів населення. Співвідношення ліквідних активів до сукупних активів говорить про потенційні можливості банків швидко виконувати свої поточні зобов'язання, адже в періоди криз найчастіше спостерігається відтік грошових коштів. Співвідношення зобов'язань в іноземній валюті до сукупних зобов'язань виявляє потенційні проблеми, пов'язані з обслуговуванням таких зобов'язань, які виникають у разі значної втрати купівельної спроможності національної валюти. Рентабельність капіталу взята як індикатор прибутковості діяльності і в даному випадку її значення, що є нижчим за нуль (збитковість роботи банківської системи), свідчить про наявність проблем у значній кількості банків (особливо системоутворювальних), які стали результатом неспроможності забезпечити навіть мінімальний рівень ефективної роботи. Темпи приросту активів використані як загальний індикатор кризи, що буде пов'язаний зі зменшенням обсягів активів банківської системи. Суттєві зміни цього показника однозначно є сигналом нестабільності банків. Відношення кредитів до депозитів є важливим з позицій того, за рахунок яких коштів банки забезпечують свою активну діяльність. Депозити при цьому повинні займати значну питому вагу. Індикатор перегрівання кредитного ринку свідчить про занадто значні обсяги кредитування економіки, які в періоди кризи перетворюються на проблемні активи, виконання зобов'язань за якими стає ускладненим.

Визначення індикатора кризи банківської системи (ІКБС) здійснюватимемо через систему бінарних сигналів, які можуть набувати значення 0 або 1, виходячи з факту відповідності обраних показників нормативному значенню:

$$\text{ІКБС} = \frac{\sum_{i=1}^n k_i}{n} \quad (1)$$

де k_i – відповідність i -го показника нормативу, що набуває значення 0 або 1;

n – загальна кількість обраних для дослідження показників.

Для ідентифікації факту того, що конкретний показник свідчить про наявність кризових явищ у i -му кварталі, порівнюємо його з нормативним значенням. Якщо показник не відповідає нормативу, то він отримує значення 1, а якщо відповідає, то 0. Таким чином, використовуючи систему бінарних індикаторів (0 або 1), отримуємо їх загальну суму в кожному кварталі за всіма показниками, яка коригується на загальну кількість показників, що обрані для ідентифікації кризи (у нашому випадку – 20 показників). Групи показників не потребують додаткового нормування, оскільки для цього нами вже взято різну кількість індикаторів по кожній з них.

Статистична база показників формується з щоквартальних даних за період 2005–2013 рр. За цей період спостерігалися кризові явища, які охопили банківську систему країни після світової фінансової кризи 2008–2009 років. Отже, обрані групи показників повинні однозначно виявити цей факт для підтвердження адекватності побудованої моделі.

Визначення нормативного рівня для кожного з обраних показників здійснюватимемо на основі такого співвідношення (2):

$$HK = \bar{x}_i \pm \sigma_i \quad (2)$$

де HK – норматив кризи;

\bar{x}_i – середнє значення показника за період;

σ_i – середньоквадратичне відхилення показника за період.

Вибір знака “+” чи “–” для середньоквадратичного відхилення залежить від бажаного напрямку зміни показника. Наприклад, зростання питомої ваги зовнішнього боргу, рівня інфляції або безробіття є небажаним і свідчить про погіршення таких показників, тому середньоквадратичне відхилення додається до середнього значення показника. Тоді як збільшення темпів приросту депозитів чи активів банківської системи свідчить про покращення ситуації, отже, середньоквадратичне відхилення віднімається від середнього значення показника.

Результати проведених розрахунків нормативних значень для кожного з обраних показників наведені в таблиці 2.

Зауважимо, що для двох показників встановлено нормативи, які не відповідають розрахунковій формулі (2). Для зміни реального ВВП як нормативу взято темпи зростання, що перевищують 100 %. Для рентабельності капіталу нормативом є перевищення показника нульового значення (позитивна рентабельність). Це дозволяє виключити випадки від’ємних значень темпів приросту ВВП та рівня рентабельності як нормативних, адже такі нормативи є неприйнятними для даних показників.

Таблиця 2 – Нормативні значення показників для ідентифікації банківської кризи

Група показників	Показники	Середнє значення	Середньо-квадратичне відхилення	Норматив (індикатор кризи)
Макросередовище	Зміна реального ВВП	102,2	6,9	< 100
	Індекс споживчих цін	104,4	4,6	> 109,0
	Рівень безробіття	8,2	1,0	> 9,2
	Зміна наявного доходу	118,0	14,3	< 103,7
	Зміна обсягу інвестицій у основний капітал	109,4	23,0	< 86,4
	Відношення споживчих витрат до наявного доходу	1,02	0,34	> 1,36
Монетарні показники	Відношення грошового агрегату М2 до загального обсягу золотовалютних резервів країни	53,0	11,2	> 64,2
	Середньозважена ставка рефінансування за всіма інструментами	11,6	3,2	> 14,8
	Темпи приросту золотовалютних резервів	102,7	11,7	< 91,0
	Індекс доларизації	28,3	3,7	> 32,0
Зовнішній сектор	Валовий зовнішній борг до ВВП	62,6	14,9	> 77,5
	Темпи приросту експорту	103,3	14,1	< 89,2
	Темпи приросту імпорту	104,2	14,1	< 90,1
Банківська система	Темпи приросту депозитів	106,3	6,3	< 100
	Співвідношення ліквідних активів до сукупних активів	16,6	4,4	< 12,2
	Співвідношення зобов'язань в іноземній валюті до сукупних зобов'язань	50,9	3,8	> 54,7
	Рентабельність капіталу	0,4	7,9	< 0
	Темп приросту активів	106,9	7,6	< 99,3
	Відношення кредитів до депозитів	151,1	45,2	> 196,3
	Індикатор перегрівання кредитного ринку	149,4	38,9	> 188,3

На основі отриманих нормативних значень здійснено їх порівняння з фактичними даними за всіма показниками за період 2005–2013 рр. у щоквартальному розрізі.

Наочне зображення отриманих даних наведено на рисунку 1.

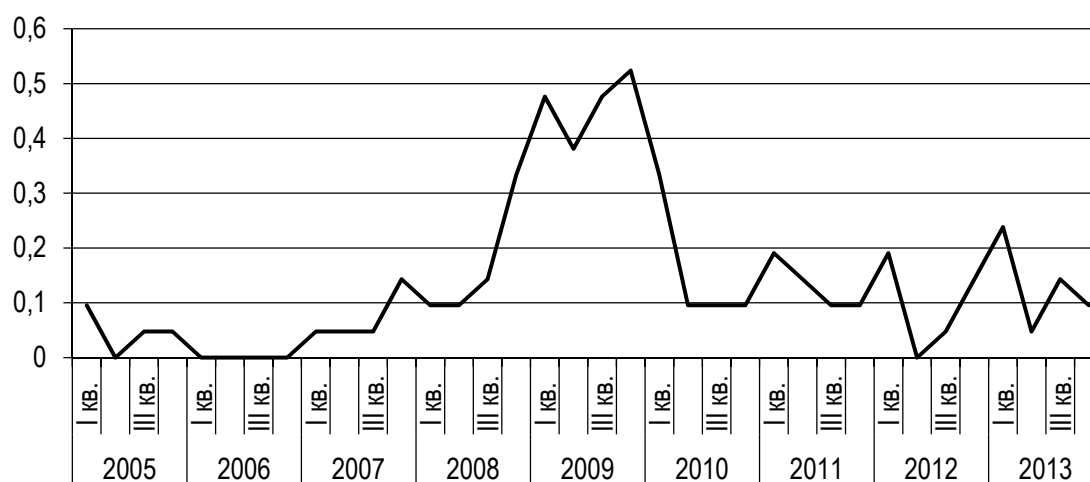

Рисунок 1 – Графічна інтерпретація кризи банківської системи на основі системи бінарних сигналів

Сумарне значення чітко ідентифікує кризовий період – IV квартал 2008 р. – I квартал 2010 р. із піковим значенням у IV кварталі 2009 р., що повністю відповідає історичним особливостям протікання кризи банківської системи України.

На рисунку 2 подано підсумкові результати проведеного дослідження у вигляді структурно-логічної схеми.

Окрему увагу слід звернути на той факт, що остаточного подолання кризових явищ у банківській системі не було. Після періоду активної фази кризи з певною періодичністю виникали сигнали про потенційну нестабільність. Якщо до кризи значення індикатора майже не перевищувало значення 0,1 (середнє – 0,05), то після кризи типовими були квартали з показником 0,15–0,2 (при середньому значенні – 0,11) і його значними коливаннями. Таким чином, банківська система продовжувала акумулювати кризовий потенціал.

За допомогою розробленої методики НБУ може засвідчити факт існування кризи банківської системи і вживати відповідних антикризових заходів щодо стабілізації ситуації.

Висновки. У ході проведеного дослідження було сформовано модель визначення кризи банківської системи на основі формування переліку індикативних показників з урахуванням внутрішніх і зовнішніх стосовно банківської системи факторів впливу та проведено ідентифікацію періодів кризи банківської системи України на основі розроблених індикаторів, в основу якої покладено принцип бінарних сигналів.

Рисунок 2 – Структурно-логічна схема побудови моделі визначення кризи банківської системи

За результатами апробації розробленого науково-методичного підходу на даних банківської системи України за 2005–2013 рр. визначено, що після періоду активної фази кризи 2008 року з певною періодичністю виникали сигнали про потенційну нестабільність. Якщо до кризи значення індикатора майже не перевищувало 0,1 (середнє – 0,05), то після кризи типовими були квартали з показником 0,15–0,2 (при середньому значенні – 0,11) і його значними коливаннями. Таким чином, банківська система України продовжувала акумулювати кризовий потенціал.

Розроблений методичний підхід до формування системи індикаторів кризи дозволить суб'єктам регулювання ідентифікувати факт настання кризи банківської системи та вживати науково обґрунтованих заходів із регулювання банківської системи з урахуванням тенденцій релевантних показників зовнішнього стосовно банківської системи середовища.

Список літератури

1. Д'яконова І. І. Формування системи фінансового моніторингу як складової ризик-орієнтованого банківського нагляду [Електронний ресурс] / І. І. Д'яконова, Є. Ю. Мордань // Проблеми системного підходу в економіці : електронне наукове фахове видання. – 2011. – № 3. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/PSPE/2011_3/Mordan_311.htm. – Назва з екрана.
2. Методичні рекомендації щодо організації та функціонування систем ризик-менеджменту в банках України [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ № 361 від 02.08.2004. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/v0361500-04>. – Назва з екрана.
3. Про схвалення Методичних рекомендацій щодо порядку проведення стрес-тестування в банках України [Електронний ресурс] : Постанова Правління НБУ № 460 від 06.08.2009. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v0460500-09>. – Назва з екрана.
4. Caprio G. and Klingebiel D. (1996) “Bank Insolvencies: Cross-Country Experience”, World Bank Policy Research Working Paper No. 1620. – Available at SSRN : <http://ssrn.com/abstract=636119>.
5. Demircuc-Kunt A. and Detragiache E. (1997), “The determinants of banking crises: evidence from industrial and developing countries”, Policy Research Working Paper Series 1828, The World Bank.
6. Eichengreen B. and Rose A. (1998), “Staying Afloat When the Wind Shifts: External Factors and Emerging-Market Banking Crises” [Electronic resource] : NBER Working Papers 6370, National Bureau of Economic Research, Inc. – Available at SSRN : <http://www.nber.org/papers/w6370.pdf>.
7. Hardy D. and Pazarbasioglu C. (1999), “Determinants and Leading Indicators of Banking Crises: Further Evidence”, IMF Staff Papers, Volume 46, No. 3, pp. 247–258.
8. Kaminsky G., Lizondo S. and Reinhart C. (1998), “Leading indicators of currency crises”, International Monetary Fund Staff Papers, Volume 45, pp. 1–48.
9. World Economic Outlook. Financial Crises: Causes and Indicators, (1998), A Survey by the Staff of the International Monetary Fund. – Available at SSRN : <http://www.imf.org/external/pubs/ft/weo/weo0598/>.

Отримано 30.03.2015

И. И. Дьяконова, д-р экон. наук, проф.,
ГВУЗ “Украинская академия банковского дела НБУ”,
ул. Петропавловская, 57, г. Сумы, 40000, Украина,
e-mail: dyakonova@uabs.edu.ua;

А. А. Мирошниченко, ассистент,
ГВУЗ “Украинская академия банковского дела НБУ”,
ул. Петропавловская, 57, г. Сумы, 40000, Украина,
e-mail: G.O.Miroshnichenko@uabs.edu.ua;

Е. Ю. Мордань, аспирант
ГВУЗ “Украинская академия банковского дела НБУ”,
ул. Петропавловская, 57, г. Сумы, 40000, Украина,
e-mail: evgenia.mordan@gmail.com

ФОРМИРОВАНИЕ СИСТЕМЫ ИНДИКАТОРОВ БАНКОВСКОГО КРИЗИСА

Аннотация. В статье представлена методика построения модели определения кризиса банковской системы на основе индикативных показателей с учетом внутренних и внешних по отношению к банковской системе факторов влияния. С целью проверки адекватности разработанной модели осуществлен расчет индикатора банковского кризиса в Украине по 2005–2013 гг. на ежеквартальной основе, который идентифицировал периоды кризиса банковской системы Украины.

Ключевые слова: банковская система, кризис, регулирование, индикатор банковского кризиса.

I. I. D'yakonova, Doctor of Science in Economics, Professor,
SHEI “Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine”,
57, Petropavlivska Str., Sumy, 40000, Ukraine,
e-mail: dyakonova@uabs.edu.ua;

G. O. Miroshnichenko, Assistant,
SHEI “Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine”,
57, Petropavlivska Str., Sumy, 40000, Ukraine,
e-mail: G.O.Miroshnichenko@uabs.edu.ua;

Ye. Yu. Mordan, Ph.D. Student,
SHEI “Ukrainian Academy of Banking of the National Bank of Ukraine”,
57, Petropavlivska Str., Sumy, 40000, Ukraine,
e-mail: evgenia.mordan@gmail.com

FORMATION OF INDICATORS OF BANKING CRISIS

Summary. The paper presents a modeling technique of definition of banking crisis on the basis of indicators, taking into account internal and external factors. To verify the adequacy of the model calculates the indicator of banking crisis in Ukraine for 2005-2013 on a quarterly basis, which identified the crisis of the banking system of Ukraine.

Keywords: banking system, crisis, regulation, indicator banking crisis.